

DECEMBER.

ERDÉSZETI LAPOK

LXXIV. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

12. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Meginditották 1862-ben WAGNER KÁROLY és DIVALD ADOLF

Felelős szerkesztő

BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1935. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 237—22.)

Krónika

1. *Fabehozatalunk az év első 9 hónapjában.*

Eddigi szokásunkhoz híven ide iktatjuk az 1935. év első 9 hónapjának fabehozatali eredményeit, összehasonlítva a múlt év azonos időszakával.

Fabehozatalunk mennyisége az 1934. és 1935. év első 9 hónapjában.
10.000 kg-os kocsirakományokban:

	1934 I—IX.	1935 I—IX.	Az 1934 évivel szemben	
			több	kevesebb
Tűzifa	15.426	10.041	—	5.385
Faszén	2.360	2.138	—	222
Bányafa	4.940	6.442	1.502	—
Gömbölyű fenyőfa	13.246	12.237	—	1.009
Gömbölyű lombfa	1.012	1.132	120	—
Hegyezett karó	38	33	—	5
Bárdolt fenyőfa	5.501	4.846	—	655
Vasuti talpfa	94	198	104	—
Kádárfa	39	73	34	—
Bognárfa	20	50	30	—
Fűrészelt fenyőfa	21.428	18.653	—	2.775
Fűrészelt lombfa	823	805	—	18
Összesen:	64.927	56.648	1.790	10.069

Fabehozatalunk értéke az 1934. és 1935. év első 9 hónapjában,
Érték 1.000 pengőben:

	1934 I—IX.	1935 I—IX.	Az 1934 évivel szemben	
			több	kevesebb
Tüzifa	2.709	1.750	—	959
Faszén	1.440	1.195	—	245
Bányafa	1.384	1.943	559	—
Gömbölyű fenyőfa	4.824	4.010	—	814
Gömbölyű lombfa	400	4.6	66	—
Hegyzett karó	21	17	—	4
Bárdolt fenyőfa	2.872	2.370	—	502
Vasúti talpfa	33	70	37	—
Kádárfa	45	89	44	—
Bognárfa	13	42	29	—
Fűrészelt fenyőfa	16.561	14.423	—	2.138
Fűrészelt lombfa	642	750	108	—
Összesen:	30.944	27.125	843	4.662

Amint a számadatokból kitűnik mennyiségileg 10.069 vasúti kocsirakománnyal, értékben pedig 4,662.000 P-vel csökkent a behozatal, ami azonban a maga 27 milliót meghaladó értékével sajnos még mindig első helyen áll behozatalunkban.

Mennyiségileg a legerősebb a visszaesés (33%) a tüzifa-nál éspedig elsősorban a román viszonylatban.

A behozott 10.041 vagonból kb. 8 ezer vagon esik a Fafor-galmi Rt. behozatalaira, a többi úgynevezett határmenti forga-lom, ami ebben a 9 hónapban Ausztria felé 1150 vagon, Cseh-szlovákia felé pedig 7—800 vagon-t tett ki.

A bányafában és egyes lombfatermékekben mutatkozó be-hozatali többlet jórészt annak a tanúsága, hogy a rendkívüli használatokból ma már jóval kevesebb műfa kerül ki s a tüzifa számottevő részét olyan alárendelt választékok adják, amelyek-ből már műfát nem lehet termelni.

2. A tüzifa árdrágulása.

Szeptember hó végéfelé egyes napilapok egész cikksoroza-tot hoztak a tüzifa áremelkedéséről s talán jórészt ennek a kö-vetkezménye volt az, hogy a tüzifa drágulásának a kérdésével maga a kormányzat is szükségesnek tartotta foglalkozni.

A kormányzati tényezők a piaci jelentésekből állapították

meg azt, hogy ez év szeptemberében a tűzifa úgy a gőzfavágó és a kiskereskedő, mint a gőzfavágó és fogyasztó, valamint a kiskereskedő és fogyasztó között lebonyolódó forgalomban q-ként 40 fillérrel drágult.

Maga a kormányzat vizsgálat tárgyává is tette a dolgot s mivel a kérdéssel az árelemző bizottság és más hivatalos szervek is foglalkoznak, szükségesnek tartjuk a kérdéssel a magunk részéről is foglalkozni.

Elsősorban megállapítani kívánjuk, hogy itt idénycikkről van szó, amelyeknek a kereslete ezekben az időkben a legnagyobbat.

A 40 filléres áremelkedés, még ha tényleg meg volt is, a gőzfavágók forgalmánál kb. 91½, a kiskereskedői forgalomban pedig nem egészen 8%-át teszi a múlt évi eladási áraknak.

Nem értjük a felzúdulást és vizsgálatnak ezt a mértékét teljesen meg akkor, amikor más, szintén elsőrendű fogyasztási cikkek (tojás, hús, zsír, szalonna) nem egy év, de akárhányszor néhány hónap alatt 50, sőt 100%-os, vagy még ennél is nagyobb árhullámozást mutatnak anélkül, hogy akár óriási hírlapi kampányról, akár a hivatalos apparátus ilyen mértékű megmozdulásáról szó esnék.

Ha azonban már benne vagyunk ebben a megmozdulásban, a kérdéssel mégis foglalkoznunk kell.

Elsősorban meg kell állapítanunk azt, hogy maguk a gőzfavágók és a kiskereskedelem a szeptemberi árakra vonatkozólag 10—30 filléres áremelkedést a különböző választékok q-jánál elismertek, amely áremelkedés azonban azóta már a múlté.

Kétségtelenül meg lehet tehát állapítani azt, hogy itt egy rövid ideig tartó emelkedésről, árhullámozásról volt szó, amelyik akkorra, mikorra a hivatalos eljárás be fog fejeződni, már régén a múlté.

De rá kell mutatnunk egy igen jelentős körülményre, amelyik szeptember hónapra ezt az áremelkedést már egymagában 100%-ig indokoltá tette.

A múlt év szeptemberében a kormányzat már meglehetősen mértékben hozzáférhetővé tette a friss tűzifát magánfogyasztás

részére is, amivel szemben ez év szeptemberében a magánfogyasztás céljaira csak száraz tűzifa állott rendelkezésre.

Ha összehasonlítjuk azokat az átvételi árakat, amelyeket az 1933—34. évi tűzifára a kormányrendelet a Faforgalmi Rt. részére megállapít, akkor azt látjuk, hogy az 1934. évi szeptemberi és 1935. évi szeptemberi árak között a különböző választékoknál 20-tól egész 56 pengőig menő árkülönbség van s a két legkeresettebb választéknál a bükkhasábnál 36, a cserhasábnál 56 pengő árkülönbség mutatkozik.

Mivel pedig a közbeiktatott kereskedelem kiadási tényezői és terhei ez alatt az idő alatt úgyszólván semmit sem változtak, a 40 filléres áremelkedésért már ezen az alapon sem érheti a budapesti kereskedelmet az árdragítás vádja.

Fölmerül itt azonban az a kérdés, hogy drágított-e a termelő és tényleg károsodott-e a fogyasztó.

Mind a két kérdésre csak nemmel válaszolhatunk.

Vizsgáljuk elsősorban a termelő szempontjából a dolgot.

Kétségtelen, hogy a termelési és egyéb költségeknek igen jelentős része egy évvel tovább hevert a termelt tűzifában ez év szeptemberéig, mint az előző év szeptember haváig.

Mi azt hisszük, hogy a valamely árucikkben bennfekvő tőkebefektetés kamatára még az erdőgazdaságnak is igénye van, nemcsak a banknak, a vállalkozó tőkének, a magánhitelezőnek, vagy akár az államkincstárnak.

Az őrzés, a raktározás szintén pénzbe kerül, mert hiszen az erdőgazdaság sem kap senkitől ingyenszolgáltatást.

Igen mérsékelten számítunk, ha ezt a kamatot és költséget 5%-kal, vasúti kocsirakományonként kb. 8 pengővel vesszük számításba.

De van egy ezeknél jóval jelentősebb tényező is és ez a beszáradás.

Az egy évi raktáron tartás, különösen az elmúlt év rendkívül száraz időjárása mellett, 10—18%-ig menő súlyvesztést okozott a különböző választékoknál, sőt vannak esetek, amikor még ennél többet is.

Mivel pedig az eladás súly szerint történik, azt hisszük, jogos az erdőgazdaságnak az a kívánsága, hogy ezt a beállott veszteséget nem hajlandó 100%-ig elsenvedni.

Ezek a tényezők magukban is indokolják az előbb már említett áremelkedést.

De teljesen indokolt ez az áremelkedés a fogyasztó szemével nézve is.

A tüzifa célja az elégés útján megfelelő meleg szolgáltatása s ebből a szempontból a tüzifának vegyileg le nem kötött víztartalma nem érték, hanem káros tényező.

A fogyasztó, amikor a friss termelésű fa helyett száraz fát vásárolt, 12—20 %-kal több fát kapott és nem volt kénytelen ugyanannyi vizet tüzifaárban megfizetni.

De a tüzelőerő szempontjából még egy további nyereséghez is jutott, amennyiben használható érték gyanánt megmentette azt a kalóriamennyiséget, amit egyébként a tüzifa elégetésénél a felesleges 12—20 %-os víztartalom elpárologtatására kellett volna felhasználnia.

A józanul gondolkozó fogyasztó, ha megnézi egymás mellett a 8—10 q száraz és ugyanannyi súlyú friss tüzifát, már a köbtartalom szemmel látható különbségéből meg fogja állapítani azt, hogy — dacára a magasabb árnak —, a súly szerint jóval drágább száraz tüzifa vásárlásánál csinálta a jobb üzletet.

Anélkül tehát, hogy bármilyen egyéb tényezőt kutatnánk, megállapíthatjuk azt, hogy a szeptemberi áremelkedést már maga ez az egy tényező is indokoltta; de egyúttal megállapíthatjuk azt is, hogy ez a 100 %-ig jogos áremelkedés nem járt a fogyasztó sérelmével.

Mivel azonban a vizsgálat folytatólag az októberi és novemberi árakra is kiterjedt, itt már az egyéb tényezőket is figyelembe kell venni.

Az első tényező az, hogy a Faforgalmi Rt. ez év októberében az egyes választékoknál 1—13 pengővel magasabb árakat fizetett a termelőknek, mint az előző évben. (Vagononként 4 pengő ebből is az államnak jutott, a szállítási igazolványok díjának felemelése révén).

Meg kell azonban állapítanunk egyidejleg azt is, hogy más választékoknál viszont 2—9 pengővel alacsonyabb ár jutott a Faforgalmi eladójának, mint az előző év októberében.

Természetes következménye volt ez annak az eljárásnak,

hogy eltérőleg az 1933—34. évi termelésű tűzifára megállapított fokozatosan emelkedő áraktól, az 1934—35. évi tűzifára a kormányzat 1935 szeptemberétől 1936 áprilisáig, tehát az egész téli tüzelő időszakra egyforma ártételt állapított meg.

Véleményünk szerint tehát mindenkinek, aki igazságosan akarja ennek az ármegállapításnak a kérdését vizsgálni, össze kell hasonlítania egymással nemcsak a szeptember—októberi, hanem a tél végén érvényes árakat is.

Hogy olvasóinknak teljesen tiszta képet adjunk, ide csatolunk egy kimutatást, amely a Faforgalmi átvételi árainak a változását mutatja az 1934—35. és 1935—36. évi tüzelési idény alatt szeptembertől áprilisig.

Kimutatás

a faforgalmi rt. által az 1934—35. évi idény alatt fizetett és az 1935—36. évi tüzelőidény alatt fizetendő árak között mutatkozó különbségekről budapesti paritásban.

Fafaj és választék	Szeptember hó				Október hó				November hó				
	1934/35 évi	1935/36 évi	1935/36-ban ár-ülömbs.		1934/35 évi	1935/36 évi	1935/36-ban ár-ülömbs.		1934/35 évi	1935/36 évi	1935/36-ban ár-ülömbs.		
	árak		több	kevesebb	árak		több	kevesebb	árak		több	kevesebb	
	10.000 kg-kent Pengőben												
Bükk hasáb	280	292	12	—	285	292	7	—	290	292	2	—	
„ h. dor.	270	278	8	—	275	278	3	—	280	278	—	2	
„ dorong	250	255	5	—	255	255	—	—	260	255	—	5	
„ v. dor.	210	214	4	—	220	214	—	6	220	214	—	6	
Gyertyán has.	260	282	22	—	270	282	12	—	280	282	2	—	
„ h. dorong	250	267	17	—	260	267	7	—	270	267	—	3	
„ dorong	230	233	13	—	240	243	3	—	250	243	—	7	
„ v. dorong	200	207	7	—	210	207	—	3	215	207	—	8	
Cser Tölgy Kőris	has. b.	240	258	18	—	245	258	13	—	250	258	8	—
	h. dor.	230	240	10	—	235	240	5	—	240	240	—	—
	dorong	210	216	6	—	215	216	1	—	220	216	—	4
	v. dor.	180	181	1	—	180	181	1	—	185	181	—	4
Cser Tölgy	hántott	275	278	3	—	280	278	—	2	285	278	—	7
Akác	hasáb	280	280	—	—	285	280	—	5	290	—	—	—
	h. dor.	270	266	—	4	275	266	—	9	280	—	—	—
	dorong	250	246	—	4	255	246	—	9	260	—	—	—
	v. dor.	210	206	—	4	215	206	—	9	220	—	—	—

Fafaj és választék	December hó				Január hó				Február hó				
	1934/35 évi	1935/36 évi	1935/36-ban árkülönbs.		1934/35 évi	1935/36 évi	1935/36-ban árkülönbs.		1934/35 évi	1935/36 évi	1935/36-ban árkülönbs.		
	árak		több	kevesebb	árak		több	kevesebb	árak		több	kevesebb	
	10.000 kg-ként pengőben												
Bükk hasáb	295	292	—	3	300	292	—	8	305	292	—	13	
„ h. dor.	285	278	—	7	290	278	—	12	295	278	—	17	
„ dorong	265	255	—	10	270	255	—	15	270	255	—	15	
„ v. dorong	220	214	—	6	220	214	—	6	220	214	—	6	
Gyertyán has.	290	282	—	8	295	282	—	13	300	282	—	18	
„ h. dorong	280	267	—	13	285	267	—	18	290	267	—	23	
„ dorong	260	243	—	17	265	243	—	22	265	243	—	22	
„ v. dorong	215	207	—	8	215	207	—	8	215	207	—	8	
Cser Tölgy Körös	hasáb	255	258	3	—	260	258	—	2	265	258	—	7
	h. dor.	245	240	—	5	250	240	—	10	255	240	—	15
	dor.	225	216	—	9	230	216	—	14	235	216	—	10
	v. dor.	185	181	—	4	190	181	—	9	190	181	—	9
Cser Tölgy	hánt.	290	278	—	12	290	278	—	12	290	278	—	12

Fafaj és választék	Március hó				Április hó				Május hó				
	1934/35 évi	1935/36 évi	1935/36-ban árkülönbs.		1934/35 évi	1935/36 évi	1935/36-ban árkülönb.		1934/35 évi	1935/36 évi	1935/36-ban árkülönbs.		
	árak		több	kevesebb	árak		több	kevesebb	árak		több	kevesebb	
	10.000 kg-ként pengőben												
Bükk hasáb	310	292	—	18	310	292	—	18	310	295	—	15	
" h. dor.	300	278	—	22	300	278	—	22	300	281	—	19	
" dorong	270	255	—	15	270	255	—	15	270	258	—	12	
" v. dor.	220	214	—	6	220	214	—	6	220	217	—	3	
Gyertyán has.	305	282	—	23	305	282	—	23	305	285	—	20	
" h. dor.	295	267	—	28	295	267	—	28	295	270	—	25	
" dorong	265	243	—	22	265	243	—	22	265	246	—	19	
" v. dor.	215	207	—	8	215	207	—	8	215	210	—	5	
Gser Tölgy Körös	hasáb	270	258	—	12	275	258	—	17	280	261	—	19
	h. dor.	260	240	—	20	265	240	—	25	270	243	—	27
	dor.	240	216	—	24	240	216	—	24	240	219	—	21
	v. dor	190	181	—	9	190	181	—	9	190	184	—	6
Cser Tölgy	hántolt	290	278	—	12	290	278	—	12	290	281	—	9

A kimutatásból világosan látható, hogy már decemberben, az egyetlen cserhasábot kivéve, minden választéknál jelentős ársökkenés mutatkozik (vagonként 3—17 pengő) s ez az ár-

csökkenés áprilisban már az összes választékoknál 10.000 kg.-ként 6—28 pengőre emelkedik.

Őszitén megvalljuk, hogy annakidején, amikor a Fagazdasági Tanács ezt a javaslatot tette, termelői szempontból bizonyos aggodalommal láttuk azt, hogy a beszáradás, kamatvesztesség, stb.-ért ezekben a hónapokban a termelő semmi ellenszolgáltatást sem kap.

Meg kellett hajolnunk azonban két érv előtt.

Az egyik érv az volt, hogy a szállítóknak jelentékeny része, különösen a hónap második felében vonakodik a lehívások teljesítésétől és iparkodik a szállítást a következő hónapra kitolni, mert a vagononkénti árakban mutatkozó 5—10 pengős árkülönbség sokkal több volt annál a beszáradási és kamatvesztésnél, amit 10—15 nap alatt a fánál el kellett szenvedni.

El kellett ismernünk ennek a kifogásnak a jogosultságát, azonban mi még ezzel szemben is a havi különbségek csökkentése mellett harcoltunk.

A másik indok azután az volt, hogy a mult évi rendszer, különösen decembertől kezdve a legszegényebb néposztály tüzelőjét drágította meg, akik úgyszólván napról-napra kénytelenek a tűzifát vásárolni.

Ez ellen azután nem lehetett semmi érvet sem felhozni, mert amint a táblázat is igazolja, az ilyen napi vásárlásokat egyes kivételes választékoktól eltekintve az új ármegállapítás már november hótól számottevően olcsóbbá tette az előző év áraival szemben.

Nem lehet itt ellenérvnek fehasználni azt sem, hogy ebben az évben valamivel drágábban vásárolt az, aki tüzelőszükségletét teljes egészében szeptemberben szerezte be.

Hiszen már az előbb megállapítottuk, hogy a szeptemberi áremelkedésnek egészen más komoly indoka volt és, hogy arra a fogyasztó egyáltalán nem fizetett rá, októberben pedig ez az ármegállapítás, mint áremelő tényező egyes választékoknál egyáltalán nem, de a legkeresettebb választékoknál is legfeljebb 2—3 százalékos emelkedést okozhatott a gőzfavágók vagy kiskereskedők forgalmában is.

A további hónapokban pedig az új ármegállapítás már nem áremelő, de erősen csökkentő hatású.

Ha tehát az egy tételben vásárló fogyasztó szükségletét 2—3 részletben szerezte be, a későbbi részleteknél annyi vagy több megtakarítást ért el, mint amennyivel az elsőért többet fizetett.

Panasza ebből a szempontból nem a fogyasztónak, de a termelőnek lehet, mert az árak kiegyenlítése címén szeptemberre tervezett áremeléstől úgyszólván teljes mértékben el-esett, amivel szemben 100 százalékig kellett viselnie a már a következő hónaptól kezdve mind erősebben érvényesülő és decemberben már a cserhasáb kivételével minden választékra kiterjedő jelentős árcsökkenést.

Mint további árdrágító tényezőt állították be azt, hogy a Faforgalmi Rt., amelynek megengedett keresetét fanemekre és választékokra való tekintet nélkül országos átlagban szabta meg a kormányzat, a keresettebb választékoknál, így különösen a bükkhasábnál a 18 pengős átlagos haszontétellel szemben 25 pengős felárat számít.

A mi véleményünk szerint a kormányzat akkor, amikor *átlagos* felárat, illetve *átlagos* kereseti lehetőséget állapított meg, már számolt azzal, hogy ezek a felárak, illetve keresetek nem lesznek egyes vásárlóknál vagy egyes választékoknál egyformák.

Mi a magunk részéről meg tudjuk érteni azt, ha egy kereskedelmi vállalkozás a többezer vagonos vásárlónak, aki maga is jórészen nagykereskedői munkakört tölt be, olcsóbb árat számít, mint a kisebb tételben vásárlónak.

A magyar gazdaság szempontjából pedig nem hogy kifogásolhatónak, de kifejezetten helyesnek ismerjük el azt az eljárást, ha a kereskedő saját hasznának emelése nélkül fokozza az árkülönbséget a keresett, de a magyar erdőgazdaság által csak kisebb mértékben termelhető bükk tűzifa és a kevésbé keresett, de a magyar termelésben sokkal nagyobb mennyiségben szereplő egyéb választékok között.

Az engedélyező kormányrendelet a megengedett 18 pengőn felüli esetleges keresetet teljes egészében az államkincstár ré-

szére foglalja le s így véleményünk szerint a Faforgalminak semmi érdeke nem fűződik ahhoz, hogy ennél nagyobb *átlagos* hasznót érjen el.

Viszont a másik oldalról meg tudjuk érteni azt, ha a sokkal keresettebb bükkfát vásárolni kívánó kereskedőt rá akarja szorítani arra, hogy a kevésbé keresett választékokból is vásároljon s ennek az eljárásnak az érdekében a bükk tűzifa árának emelése mellett az egyéb választékok árát a maga haszna terhére csökkenti.

Hiszen a lehívási kötelezettség a Faforgalmi Rt.-ot minden eladóval, tehát az olyannal szemben is terheli, akinek egy szál bükkfája sincsen.

Érthető tehát, ha ennek a termékeit is el akarja adni és le akarja hívni.

Azt pedig, ha a kormány által engedélyezett vagononkénti keresetet a maga részére ki akarja használni, mint kereskedelmi vállalkozásnak, neki sem igen lehet fölhánygni, mert hiszen ugyanebben az időben egyéb kereskedők a keresett bükk tűzifánál még *további 5—13 pengővel magasabb* árakat követteltek és sok esetben kaptak is, mint a Faforgalmi *eladási* árai.

Őszintén megvalljuk, hogy még ezeknek a kereskedőknek az eljárását sem hibáztatjuk.

A bükk tűzifa az ország termelésének alig 25 százalékát teszi ki s mivel tüzelőértékében semmivel sem jobb a száraz cser, tölgy, gyertyán vagy akác tűzifánál, amelyek sokkal nagyobb mennyiségben bőségesen állanak rendelkezésre, egész nyugodtan minősíthető fényűzési cikknek, amiért mindenki előszereteti árát fizet.

Hogy ebből a fogyasztónak kára nincsen, annak a legjobb bizonyítéka az, hogy a nyári és őszi tüzelőanyag-fogyasztásnak jelentékenyen nagyobb részét más fanemekkel elégítette ki a fakeskedelem anélkül, hogy ezért a fogyasztók részéről csak egy hang panasz is merült volna fel.

A bükk tűzifa áremelkedését tehát ebből a szempontból sem lehet valami nagyon elítélni.

Drágítási tényező gyanánt hozták fel azt is, hogy a Fa-

forgalmi egyes vételeinél a kormányrendeletben megállapított átvételi áraknál magasabb árakat fizetett az eladóknak.

Véleményünk szerint a Faforgalminak erre 100 százalékgig joga van, mert hiszen a kormányrendelet kifejezetten megmondja, hogy a megállapított szerződés, egységárak, lehívási arány, stb. abban az esetben kötelezők a Faforgalmira, ha a birtokossal másképen megállapodni nem tud.

Az Országos Fagazdasági Tanács is úgy értelmezte ezt a rendelkezést — véleményünk szerint helyesen —, hogy a kormány azokat a minimális árakat és feltételeket kívánta megszabni, amelyeket a Faforgalmi a termelőnek vagy birtokosnak *minden körülmények között megadni köteles és nem kívánta korlátozni* abban a jogában, hogy az eladónak *ennél előnyösebb feltételeket is biztosíthasson*.

A magunk részéről ebben az erdőgazdaságra nézve sérelmet nem látunk.

Ennyit a kérdés általános részéről.

Mivel azonban legutóbb egyik tekintélyes köztisztviselőben, ahol a földművelésügyi kormányzat s az erdőgazdasági érdekelttség kifejezetten képviselve nincsenek, szintén szó esett a tűzifa árdrágulásáról és a mai rendszerről, valahogy szükségét érezzük annak, hogy ennek a szóvátételnek egyes részeivel itt foglalkozzunk és rámutassunk annak bizonyos mértékig nem teljesen helyes információn alapuló tévedéseire és egyes olyan megállapításaira, amelyekkel nem tudunk 100 százalékgig egyetérteni.

Nem osztjuk azt a megállapítást, hogy 2—3 évvel ezelőtt „részben a túlméretezett import, részben a rendkívüli használatok túlkönnyű engedélyezése folytán keletkezett derout a tűzifapiac”.

Csak úgy értelmezhetjük ezt a kijelentést, hogy ennek következtében sokkal nagyobb mennyiségű tűzifa állott rendelkezésre, mint amennyi az évi fogyasztás, mert derout ilyenkor keletkezik.

Az import túlméretezésére nézve csak számadatokat iktatunk ide.

Fabehozatalunk mennyisége évenként: 1928-ban 169.243

vagon, 1929-ben 169.666 vagon, 1930-ban 121.056 vagon, 1931-ben 59.992 vagon, 1932-ben 37.197 vagon, 1933-ban 14.071 vagon, 1934-ben 20.499 vagon.*

A fabehozatal a legkisebb mennyiséget 1933. évben érte el s ugyanekkorra esik a tűzifaárak mélypontja is.

Az import túlméretezése tehát nem lehetett az árcsökkenés oka.

Ami már most a rendkívüli használatok kérdését illeti, megint csak kétféle adattal kell számolnunk.

Véleményünk szerint a magyar erdőgazdaság egy évi termelésének az a feladata, hogy az importtal együttesen ellássa a magyar piac szükségletét a termelés befejezését követő év szeptember-októberéig, amikor már a friss termelésű tűzifa is fogyasztásra alkalmassá válik.

A hivatalos adatokból meg tudjuk állapítani azt, hogy 1934. és 1935. év tavaszi hónapjaiban, amikor a friss termelések még folytak, az előző évi termelésű tűzifából 40—45 ezer vasúti kocsirakománynak megfelelő mennyiség állott a fogyasztás rendelkezésére.

Ezzel szemben az 1928—30. évek statisztikájából, amikor még az import játszotta a magyar tűzifa-ellátás szempontjából a főszerepet, megállapíthatjuk azt, hogy áprilistól szeptemberig tisztán külföldi fából ennél sokkal nagyobb mennyiséget hoztak be.

De meg tudjuk állapítani a hivatalos adatokból azt is, hogy szeptember, október hónapokra nemcsak a száraz tűzifának fogyott el 96—98 százaléka, de a friss termésű akácnak 65—70 százaléka is, s ezenkívül a közszállítások betudásával a friss tűzifának 25—30 százaléka is piacra került.

Nem volt tehát túltermelés és a rendkívüli használatok, a mi véleményünk szerint, csak túltermelés esetén lehettek volna a tűzifa áresésének okozói.

Bizonyos ellentmondást is látunk az elhangzottakban, mert míg egyrésről azt hangoztatták, hogy a Faforgalmi „minden ellenérték nélkül” kapta meg a tűzifabehozatal monopóliumát, a következő második mondat már így kezdődik: „ezzel szem-

* L. Lesényi F.: Die Lage der ung. Forstwirtschaft und das neue Forstgesetz.

ben azonban kötelezték a vállalatot, hogy a belföldi tűzifát bizonyos áron a termelőktől átvegye”.

Úgy látjuk, hogy már ebben a kötelezettségben is van bizonyos ellenszolgáltatás, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy az átvételi árakat a kormányzat egyoldalúlag állapítja meg. De ezenkívül mi még más kötelezettségről is tudunk. Így megállapított kamatláb mellett, sőt, bizonyos időn túl kamatmentesen szolgáltatandó készpénzelőlegről is, valamint arról a biztonságról is, hogy a vásárló vállalat minden kötelezettségért három, az első kategóriába tartozó pénzügyintézetnek kellett a készfizető-kezelést vállalnia.

Nem ismerhetjük el helyesnek azt a kijelentést, ami pedig két ízben is elhangzott, hogy „ameddig ő (t. i. a Faforgalmi Rt.) a saját maga fáját el nem adta, senki más fára igazolványt nem kap”.

Hiszen a kijelentések elhangzása idején a tényleges helyzet az volt, hogy a közszállítás címén kiadott 14.747 vagonra érvényes szállítási igazolványon kívül fánem és választék szerint készleteinek 30—70 százaléka, összesen majdnem 47 ezer vagon tűzifára kaphattak a Faforgalmin kívülálló az 1934—1935. évi termelésből szállítási igazolványt akkor, amikor a Faforgalmi Rt. a 3019 vagon közszállításon kívül megvásárolt készleteinek 25 százaléka vett igénybe szállítási igazolványt s ebből is csak 21 százalékot tudott leszállítani.

Ugyancsak nem oszthatjuk azt a kijelentést sem, hogy a Faforgalminak módjában állana „az importfának minél nagyobb piacot biztosítani és pedig két okból egyrészt, mert az importfának a megengedett spannungja szemben a belföldi fánál megengedett 15—18 pengővel, 20—30 pengő között mozog”.

A Faforgalmi külföldi vételi szerződéseinek a jóváhagyásánál a kormányzat kikötötte, hogy minden hónapban csak annyi százalékra kaphat szállítási igazolványt, ahány százalékot az általa felvásárolt belföldi fából az *előző hónapban* tényleg leszállított.

Megállapítjuk azt, hogy a Faforgalmi még eddig a mértékig sem tudja az importfát elhelyezni és lehívni.

Ha tehát az előbbi százalékos számokat is figyelembe vesszük, akkor megállapíthatjuk azt is, hogy a magyar fa védelmét a kormányzat megfelelően biztosította és biztosítja.

Mivel pedig a külföldi tűzifa árát a kormányzat állapítja meg, sőt, bizonyítani tudjuk azt is, hogy nemcsak a kormány, de az erdészeti érdekeltség túlnyomó többsége is másfél évvel ezelőtt megtagadta a kereskedői oldalról elhangzott azt a kérést, amellyel a külföldi tűzifa árának 30 pengővel való fölemelését kérték, sőt, ezzel szemben a megállapított legmagasabb árhatárt a kormányzat által kiküldött ellenőrzőbizottság leszállította, akkor úgy véljük, nem lehet ezeket a körülményeket az árdrágítás tényezői gyanánt teljes joggal beállítani.

Éppen így, már az előbb felhozott adatokra való tekintettel is, úgy véljük, joggal kifogásolhatjuk azt a kitétel, hogy „a Faforgalmin kívülálló 3—4 hónappal későbbben és lassabban jut azokhoz az igazolványokhoz, amelyeket a Faforgalmi megkap”, mert a homlokegyenest ellenkezőjét éppen az őszi és téli időszakra vonatkoztatva, számszerű adatokkal tudjuk bármikor igazolni.

Nem értjük teljesen azt a kijelentést, hogy a budapesti szállításra a Faforgalmi Rt.-nak van meg az elsőbbsége.

Minden alkalommal megállapították az intézőkörök azt, hogy az összes kívülállónak mennyi budapesti szállítási igazolványra lehet igényük.

Hogy az 1934—35. évi termelésű tűzifára legutóbb megállapított 14%-os budapesti kontingens kicsi-e vagy nagy, kevés-e vagy sok, erre nézve megint egy adatot idézünk.

A kérdés szövéttétele idején a Faforgalmi érdekkörén kívülálló szállítók kezén még 3450 vasúti kocsirakományra szóló felhasználatlan budapesti igazolvány volt és 8159 vagonra szóló budapesti szállítási igazolványt nem vettek igénybe, dacára annak, hogy ez részükre bármikor kiadható volt.

Nem tudjuk megérteni azt a szemrehányást sem, hogy „a magyar fa egyrésze természetesen lekerült az Alföldre és olyan helyre, ahol azelőtt soha sem volt alkalom a fát elhelyezni, semmiféle kereskedelmi összeköttetés nem volt azon a részen

csak azért, mert a Faforgalmi koncessziója értelmében ezek a részek neki igen szép piacot biztosítottak."

Hiszen a Faforgalmi koncessziója előtt a kormányzatnak azért volt igen súlyos támadásokban része, mert az Alföldnek a magyar termelésektől legtávolabb eső részén, a Tiszán-túlon, a magyar fa elhelyezését bizonyos mértékig megnehezítette.

A kereskedelmi összeköttetésekre nézve csak azt jegyezzük meg, hogy a Tiszán-túli külön terület életbeléptetése idején három nap alatt 15 ezer vasúti kocsirakományt meghaladó oda irányuló szállításokról mutattak be a minisztériumban kötleveleket, sőt, volt olyan vállalat, amelyik egymaga több, mint háromezer vasúti kocsirakományról mutatott be ilyen szerződést. Mindezt a rendeletben megszabott 3 napon belül!

De van két másik indok is, amiért még kevésbbé értjük ezt a kifogást. Egyrészt csak természetesnek tartjuk, hogy a magyar fának csak úgy lehet a belföldön nagyobb piacot biztosítani, ha a kormányzat lehetővé teszi, hogy felkeresse azokat a távoli helyeket, ahol eddig csak külföldi fát fogyasztottak.

A másik szempont pedig az, hogy hiszen ezzel a Faforgalmin kívülállók, tehát a versenytársak fáját tereli a kormányzat arra a piacra, ahol a Faforgalminak a jóval nagyobb hasznot nyújtó külföldi fát kellene elhelyeznie.

Tehát a magasra szabott áron értékesíthető külföldi fával úgyszólván korlátlan mértékben állítja szembe a versenytársak ár tekintetében nem korlátozott magyar fáját.

Ugy véljük, ez az intézkedés sem árdrágítást céloz és nem is szolgálja túlságosan a Faforgalmi Rt. külföldi famonopóliumának az érdekét.

A szállítási igazolványok díjának a felemeléséről is szó esett azzal a hozzáadással, hogy: „ezt valakinek szintén meg kell fizetni, mert nem hiszem, hogy a vasút fizetné meg stb.”

A termelés szempontjából a magunk véleményét erről a kérdésről már a mult alkalommal elmondottuk.

Itt csak utalunk a rendeletnek arra a kitételére, hogy azt a négy pengőt az köteles fizetni, aki a szállítási igazolványt beszerezni jogosult, vagyis a termelő.

Azt is meg tudjuk kétséget kizáró módon állapítani, hogy

a Faforgalmi Rt.-on keresztül lebonyolódó üzleteknél ezt tényleg a termelő viselte és viseli és hogy mindazoknál, akik a rendeletben foglaltakat betartják, ez, mint árdrágító tényező a fogyasztóval szemben nem érvényesülhet.

Olyan értelmű kijelentés is hangzott el, hogy míg az 1933. és 1934-ik évi tüzelési idényben fokozatosan emelkedő skála volt megállapítva az egyes fánemekre, az 1934—35-ik évi idényben már észbekaptak és az egészet felemelték egy pár pengővel arányosan, de végig egyformán.

Erre a felemelésre vonatkozólag csak utalunk az összehasonlító táblázatra, valamint arra, amit a két idényben szeptembertől ápriliséig érvényben volt árakra nézve már előbb mondtunk.

Ugyancsak tévesnek tartjuk azt a beállítást is, hogy „ennek a következménye, hogy a kereskedőknek és a Faforgalminak is az az érdekük, hogy minél későbbben vásároljanak, mert hiszen a beszáradás és kamatveszteség akkor a termelőé vagy az eladóé. Azután pedig a fogyasztóközönség ezáltal drágább fához jut, ha előbb vásárol összel végzi beszerzését, mert hiszen szeptembertől ápriliséig egyformán emelkedik az ár. Ez tehát a drágításnak az ötödik komponense.”

Erre az állítássorozatra egynémely adatot már az előzőekben is közöltünk. Most csak két tételt kívánunk megállapítani.

A Faforgalminak akármilyen is az érdeke, vásárolni akkor köteles, amikor a termelő vagy kereskedő a fát neki felajánlja.

Hogy az előrevásárló szenved-e drágulást akkor, amikor a beállítás szerint a beszáradás és kamatveszteséget ez a módszer teljesen a termelőre hárítja át és amikor az árak szeptembertől márciusig nem „egyformán emelkednek”, hanem ugyanazon az egy szinten változatlanul megmaradnak, ezt már igazán nem értjük.

Hiszen az előrevásárló nem azért vásárolt előre, mintha jobb anyagot kapott volna, hanem azért, mert később az ár emelkedésével kellett számolnia.

Ma ez a kényszerítő indok elesik, mert 6 hónappal később a szárazabb, tehát jobb fát ugyanazon az áron kaphatja meg, mint szeptemberben a félig nyers fát.

Semmi sem kényszeríti tehát őt az előre vásárlásra, de ezzel szemben megmenti a télen át való áremelkedéstől azt a legkisebb fogyasztót, aki azért nem tud egytételben vásárolni, mert nincs meg hozzá az anyagi ereje.

Pedig ezekből a kiségzisztenciákból éppen a fővárosban van a legtöbb.

Kifogás alá esik sokszor és esett ez alkalommal is a fővárosi szállításoknál a kívülállók részére november hó végéig megállapított 14%-os arányszám és pedig azzal, hogy „Budapest tüzifafogyasztása 40—50.000 vagon s a 15—18 község fafogyasztása pedig, azt hiszem, közel jár a 10.000-hez, de legalább is 8000 vagon, ez tehát az egész ország fafogyasztásának lényegesen magasabb percentjét jelenti, mint ezek a számok, amelyekre most voltam bátor hivatkozni”. (40%-ból 14% Budapesten.

Elfogadtuk a magunk részéről nagy Budapestre az 58.000 vagonos fogyasztást, azonban itt is kell valamelyes korrekciót tenni. Ebből a fogyasztásból több mint 10.000 vagon a közszállítás, amit a kvótába való betudás nélkül mindenki megkap.

Ma tehát a budapesti % terhére eső szállítás gyanánt csak a 48.000 vagonos szükségletet számolhatjuk.

A vasúton és hajón szállítandó tüzifakészletek bejelentett mennyisége 163.000 vagon.

Ha ebből a közszállításokra 20.000 vagont leütünk a magán-szükségletek kielégítésére, 143.000 vagon bejelentett készlet marad.

A budapesti közszállítások mennyisége egy év alatt körülbelül 12.000 vagon.

A 46.000 vagonos budapesti magánszállítás tehát $(58 - 12 = 46)$ a magánszükségletek fedezésére fennmaradt 143.000 vasúti kocsirakomány 32.2%-a.

Ezzel szemben a kívülállók részére 40% igazolványból Budapestre eladott 14% 35%-os arányszámnak felel meg.

Itt sem érte tehát semmi méltánytalanság a kívülállókat, de a fővárost sem, mert hiszen az előbbieknél nagyobb mennyiségben jutottak budapesti szállítási igazolványhoz, mint amennyi a budapesti fogyasztás átlagos arányszáma, a főváros pedig

nagyobb mértékben lesz hozzáférhetővé téve az eladók részére, mint amennyire az itteni fogyasztás alapján szükség volna.

Egyébként a kívülállókkal történt méltánytalan elbánásra vonatkoztatva csak azt jegyezzük meg, hogy ezévi január hó 1-étől közszállítás címén a kívülállók 10.273.5 vasúti kocsirakomány, a Faforgalmi pedig 259 vasúti kocsirakomány tűzifát szállítottak Budapestre.

Hogy már most ezek után az adatok után mi módon lehet azt a következtetést levonni: „ez a körülmény is azt mutatja, hogy a külföldi fával bizonyos faszűkét idéznek elő s természetes, hogy az így bejövő fa drágábban adható el, mert hiszen drágább ab határállomás, de meg a Spannung a külföldi fánál nem 15—18 pengő, hanem ezen az áron is felül van”, azt már igazán nem értjük.

A külföldi fából ebben az évben mindössze 2000 vagon, tehát a fogyasztásnak nem egészen 4%-a jött fel Budapestre.

Feltesszük a kérdést, szerepelhetett-e ez a 4% már drágító tényező gyanánt akkor, amikor megállapítottuk azt, hogy a belföldi termelők részére, kik a Faforgalmin kívül állanak, még ma is a magánfogyasztásnak több, mint 23%-ával felérő, eddig igénybe nem vett szállítási lehetőség áll a budapesti piac céljaira rendelkezésre?

És vajjon ráhárítható-e az árdragítás vádja még az előszereteti árban árusított bükk tűzifánál is a Faforgalmi Rt.-ra akkor, amikor a Gőzfavágók kötlevéllel igazolták azt, hogy a kívülállók a belföldi bükk tűzifáért 5—13 pengővel magasabb árakat kértek és kaptak 10.000 kg-ként, mint a Faforgalmi?

Iparkodtunk az egész kérdést lehetőleg tárgyilagosan bírálni, hiszen mindenütt a statisztika megdönthetetlen számadataira hivatkoztunk.

A magunk részéről a helyzetet mint termelői érdekképviselő, aggodalommal nézzük.

Ha egyébből nem is, a kereskedelem információiból tudja a fogyasztóközönség azt, hogy ma a tűzifa árából jelentékenyen nagyobb rész jut a termelőnek, mint ami azelőtt jutott s így ma aligha vádolja drágítással az árak emelkedéséért a kereskedőt, akinek a panaszait napról-napra hallja.

Vajjon szolgálta-e a magyar erdőgazdaság, a magyar termelői érdekelttség ügyét az a tény, hogy a legnagyobb fogyasztó-érdekelttség hivatalos képviselte előtt hangzottak el az általunk itt felsorakoztatott vádak, amelyekhez pedig a mi igénytelen véleményünk szerint legalább is szó fér?

Alig hisszük.

Ma ott tartunk, hogy hivatalos részről mind gyakrabban halljuk feszegetni az erdőgazdaság részére megmaradó tőár kérdését és félünk attól, hogy ennek a kérdésnek az elbírálása laikus kezekbe fog átcúszni.

Őszintén kívánjuk, hogy az aggodalmunk alaptalan legyen.

Azt azonban előre is elmondhatjuk, hogy ha ez az elbírálás a fogyasztóérdekeltségek kezébe kerül, akiknél a ma amúgysem túlságosan szimpatikus nagybirtokkal, erdőgazdálkodással szemben sohasem volt túlságos mértékű a megértés és a jóindulat; akkor nem lesz többet hatalom, amelyik a magyar erdőgazdaság részére védelmi intézkedéseket tudjon kiharcolni, mert az erdőgazdasági érdekelttség a fogyasztókkal szemben törpe minoritás.

Ennek a következményeivel mi százszázalékig tisztában vagyunk.

Itt elsősorban azért kívántuk ezeket a tényeket és adatokat leszögezni, hogy amikor itt lesznek a következmények, akkor tisztázni lehessen a felelősség kérdését is.

Bíró Zoltán.